

Quyết định số 13 về cơ chế khuyến khích phát triển điện mặt trời tại Việt Nam đã được ban hành sau thời gian dài chờ đợi

Sau một thời gian dài thảo luận và cân nhắc kỹ từ khi Quyết định số 11/2017/QĐ-TTg ngày 11 tháng 4 năm 2017 của Thủ tướng Chính phủ đã hết hiệu lực vào ngày 30 tháng 6 năm 2019 (“Quyết định 11”), ngày 06 tháng 4 năm 2020, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 13/2020/QĐ-TTg (“Quyết định 13”). Quyết định 13 sẽ chính thức có hiệu lực vào ngày 22 tháng 5 năm 2020, đưa ra những cơ chế mới để khuyến khích phát triển các dự án điện mặt trời tại Việt Nam.

Bài viết này chủ tập trung vào một số quy định chính của Quyết định 13:

Phân loại Điện Mặt trời

Ngoài các dự án điện mặt trời nổi lưới như được xác định tại Quyết định 11, dự án điện mặt trời nổi và dự án điện mặt trời mặt đất đã được xác định và giới thiệu lần đầu tại Quyết định 13, cùng với nhiều nội dung được bổ sung thêm vào định nghĩa về hệ thống điện mặt trời mái nhà. Theo Quyết định 13, hệ thống điện mặt trời mái nhà có nghĩa là hệ thống năng lượng mặt trời (A) có các tấm quang điện được lắp đặt trên mái nhà của công trình xây dựng, (B) có công suất không quá 01 MW, và (C) được đấu nối trực tiếp hoặc gián tiếp với lưới điện có cấp điện áp từ 35 kV trở xuống của bên mua điện.

Nghĩa vụ mua điện và bên mua điện

Quyết định 13 quy định rõ bên mua điện có trách nhiệm phải mua

toàn bộ điện năng được sản xuất từ các dự án điện mặt trời n_{hi} lưới, trong khi có thể mua toàn bộ hoặc một phần điện năng được sản xuất từ các dự án điện mặt trời mái nhà. Một điểm mới của Quyết định 13 đó là lần đầu tiên cho phép các đơn vị không phải là Tập đoàn Điện lực Việt Nam (“EVN”) hoặc các công ty con được EVN ủy quyền được phép mua điện để bán buôn và bán lẻ tại Việt Nam. Tất nhiên, để được phép mua và bán điện, các đơn vị đó phải có được và duy trì giấy phép hoạt động điện hợp lệ trong lĩnh vực bán buôn và bán lẻ điện tại Việt Nam.

Hợp đồng Mua bán Điện (HĐMB Điện)

HĐMB Điện mà EVN hoặc công ty con được EVN ủy quyền là một bên phải được lập theo HĐMB Điện mẫu do Bộ Công Thương (“Bộ CT”) ban hành. Cần lưu ý rằng thời hạn của HĐMB Điện (đối với toàn bộ các dự án điện mặt trời n_{hi} lưới và dự án điện mặt trời mái nhà) là 20 năm kể từ ngày vận hành thương mại. Sau thời hạn này, việc gia hạn thời hạn hợp đồng hoặc ký hợp đồng mới sẽ được thực hiện theo thỏa thuận của các bên và quy định của pháp luật tại thời điểm gia hạn hợp đồng hoặc ký hợp đồng mới. Quyết định 13 yêu cầu Bộ CT ban hành một HĐMB Điện mẫu cho các dự án điện mặt trời n_{hi} lưới và một HĐMB Điện mẫu cho các hệ thống điện mặt trời mái nhà để sử dụng bắt buộc trong trường hợp bên mua điện là EVN hoặc công ty con được EVN ủy quyền. Với yêu cầu như vậy, có thể hiểu một cách hợp lý rằng HĐMB Điện mẫu hiện do Thông tư số 16/2017/TT-BCT ngày 12 tháng 9 năm 2017 của Bộ CT ban hành áp dụng cho các dự án điện mặt trời n_{hi} lưới và HĐMB Điện mẫu hiện do Thông tư số 05/2019/TT-BCT ngày 11 tháng 3 năm 2019 của Bộ CT (sau đây Thông tư 16) ban hành áp dụng cho các dự án điện mặt trời mái nhà, sẽ không còn được áp dụng sau khi Quyết định 13 có hiệu lực.

Quyết định 13 không có quy định cụ thể nào cho phép các bên tự do thỏa thuận về các điều khoản mua bán điện trong các dự án điện mặt trời n_{hi} lưới. Tuy nhiên, Quyết định 13 có quy định cụ thể cho phép các bên mua điện (mà không phải là EVN và các công ty con được EVN ủy quyền) có thể tự do trong việc thỏa thuận về HĐMB Điện với các bên bán điện, trong các hệ thống

điện mặt trời mái nhà, với điều khoản mua bán điện phù hợp quy định của pháp luật hiện hành, mà không bắt buộc phải sử dụng HĐMB Điện mua do Bộ CT ban hành.

Giá mua điện và tỷ giá hối đoái

Trước ngày 01 tháng 7 năm 2019, Quyết định 11 chỉ quy định một mức giá mua điện duy nhất là 9,35 USCent cho mỗi kWh áp dụng đối với cả các dự án điện mặt trời nối lưới và hệ thống điện mặt trời mái nhà được vận hành thương mại trước ngày 30 tháng 6 năm 2019. Tuy nhiên, theo Quyết định 13, các mức giá mua điện khác nhau đã được quy định cho các loại dự án điện mặt trời khác nhau, như được nêu chi tiết trong bảng dưới đây:

STT	Công nghệ điện mặt trời	Giá mua điện	
		VND trên 1 kWh	Tương đương USCent trên 1 kWh
1	Điện mặt trời nối	1.783	7,69
2	Điện mặt trời mặt đất	1.644	7,09
3	Điện mặt trời mái nhà	1.943	8,38

Điểm đáng chú ý là Quyết định 13 đã cho phép áp dụng một mức giá mua điện cao hơn (tức là 9,35 USCent trên 1 kWh) đối với một số dự án điện mặt trời nối lưới ở tỉnh Ninh Thuận, có ngày vận hành thương mại trước ngày 01 tháng 01 năm 2021 và tổng công suất tích lũy không quá 2.000 MW. Tất cả các mức giá mua điện nói trên chưa bao gồm thuế giá trị gia tăng và có thể được điều chỉnh theo tỷ giá trung tâm của Đồng Việt Nam so với Đô-la Mỹ, do Ngân hàng Nhà nước Việt Nam (“NHNN”) công bố vào ngày bên bán điện xuất hóa đơn thanh toán (đối với điện mặt trời nối lưới) và vào ngày cuối cùng của năm trước để xác định giá cho năm tiếp theo (đối với điện mặt trời mái nhà). Giá nói trên (và cơ chế điều chỉnh giá) sẽ được áp dụng trong 20 năm kể từ ngày vận hành thương mại.

Trong mọi trường hợp, để được hưởng mức giá mua điện nói trên, tất cả các dự án điện mặt trời (cho dù là dự án điện mặt trời nối lưới hay hệ thống điện mặt trời mái nhà) phải có hiệu suất

của tổng bào quang điện lớn hơn 16% hoặc mô-đun lớn hơn 15%. Ngoài ra, đã được hưởng mức giá mua điện nói trên, tất cả các dự án điện mặt trời (cho dù là các dự án điện mặt trời nối lưới hoặc hệ thống điện mặt trời mái nhà) còn phải đáp ứng thêm một số điều kiện khác. Đối với các dự án điện mặt trời nối lưới, mức giá mua điện nói trên sẽ được áp dụng cho các dự án (hoặc một phần của dự án) mà chấp thuận chủ trương đầu tư đã được phê duyệt trước ngày 23 tháng 11 năm 2019 và ngày vận hành thương mại trong giai đoạn từ ngày 01 tháng 7 năm 2019 đến ngày 31 tháng 12 năm 2020. Tương tự, đối với các hệ thống điện mặt trời mái nhà, mức giá mua điện nói trên sẽ chỉ áp dụng cho các hệ thống điện có thời điểm vào vận hành phát điện và xác nhận chủ sở hữu công tơ trong giai đoạn từ ngày 01 tháng 7 năm 2019 đến ngày 31 tháng 12 năm 2020.

Mặc dù Quyết định 13 không đề cập đến cơ chế cạnh tranh (về giá mua điện) đối với các dự án điện mặt trời mái nhà, nhưng có thể thấy rõ ràng rằng theo Quyết định 13, giá mua điện từ tất cả các dự án điện mặt trời nối lưới không thỏa mãn các điều kiện (đã được hưởng mức giá mua điện) nói trên, đều phải được xác định thông qua cơ chế cạnh tranh (về giá mua điện).